

Vemmelige virus

Virus kan bare leve ved å kapre cellene til andre skapninger. Det er de til gjengjeld farlig gode til.

AV INGRID SPILDE | PUBLISERT 21. JAN. 2013 | OPPDATERT 10. MARS 2020

Forkjølelsesvirus

Forkjølelsesvirus irriterer slimhinna i nesen slik at den begynner å lage en hel masse snørr og guffe. Ørsmå virus av nys og host svever rundt luften mens de venter på at noen skal puste dem inn. Foto: Shutterstock

Virus er underlige greier. De kan verken spise, røre seg eller formere seg på egenhånd. Når de er alene, oppfører de seg i som et levende vesen i det hele tatt. De bare ligger der som små kuler eller bokser. Men på innsiden hviler en hemmelig arvestoff. Inni hvert virus ligger hele oppskriften på nettopp dette viruset.

Kaprer celler

Når viruset kommer i kontakt med en levende skapning som det kan angripe, huker det seg fast til en av offerets celler. Så stikker viruset hull i cellen og sprøyter inn oppskriften sin. Snart tar virus-arvestoffet over kontrollen, og forvandler den stakkars cellen til en fabrikk som lager hauger av nye virus. Når cellen til slutt er stappfull, sprekker den. Og dermed er en skokk nylagde virus klare til å kapre flere celler.

Det fins millioner av ulike arter virus. Mange av dem angriper bakterier, planter eller dyr. Og noen kaprer celler i menneskekroppen. Det kan gjøre oss syke. Forkjølelser, vannkopper og omgangssyke skyldes nettopp slike virusangrep.

Vanskelig virusliv

Livet føles ikke særlig lett når omgangssykevirus har slått seg til i magen din. Eller når forkjølelsesvirus herjer i halsen. Men det er i grunnen ikke så lett å være virus heller. Snart har forsvarsverket i kroppen din skjont hva som skjer, og setter i gar knusende motangrep.

Virusenes eneste sjanse er å komme seg over til en ny menneskekropp. Men de kan jo verken svømme eller krype. Så hvordan skal de komme seg ut av deg og inn i en ny person? Ulike virus har utviklet noen veldig smarte triks for å klare de

Host og nys

Du tror vel ikke det er en tilfeldighet at forkjølelsesvirusene setter seg nettopp i nesen og halsen? De kiler og irriterer slimhinnen i nesen slik at den begynner å lage en hel masse snørr og guffe. Og så skjer det uunngåelige: Aaa ... aaaaah ... aaaaaaaaaaatsjooo!

Nys og host blåser ut skyer av ørsmå dråper fulle av nye virus som svever rundt i luften. Så er det bare å vente til noen pu inn nettopp en av disse dråpene.

Spy og bæsj

Da er det verre for omgangssykevirusene. Omgangssykevirusene må først komme seg ut fra magen din, og så inn i mage et annet menneske. Det er ikke så lett. Men virusene har noen ekle triks på lager: oppkast og diaré.

Når du har omgangssyke, vil magen og særlig tarmene dine snart kry av nye virus. Da er det en fordel for kroppen din å tømme dem ut med spy og bæsj. Men det er minst like bra for virusene. De kommer seg jo ut!

Ti virus er nok!

Diaré er temmelig sølete. Snart kommer noen dråper på avveie. I en stor dråpe diaré kan det være flere millioner virus, og noen av dem kan lett havne på fingrene til pappaen din eller søstera di. Hvis de ikke vasker hendene grundig før de spiser det gjort. Dersom bare ti til 100 virus kommer inn i kroppen deres, kan de bli syke. I tillegg tåler omgangssykevirusene ekstremt mye. De kan ligge og slenge i huset i ukesvis før de dør, og klarer fint en omgang på 40 grader i vaskemaskinen [bilde 3 høyre]

Sluest av alle

Men det slueste viruset av alle er nok rabies-viruset, som kan smitte både dyr og mennesker. Det får kroppen til å skille ut hauger av virus i spyttet. Så lurert seg inn i hjernen på offeret sitt, og gir det skikkelig lyst til å bite noen.

Slik virker virus

Tegning av rosa virus som sover og et skilt med teksten Virus i arbeid

Når et virus er alene, ligger det stille og urørlig som en liten kule eller boks.

Tegning av et virus som sover

Men på innsiden hviler en hemmelighet: arvestoff. Inni hvert virus ligger hele oppskriften på nettopp dette viruset.

Tegning av et rosa virus som stikker hull på en grønn celle som ser bekymret ut

Når et virus kommer i kontakt med en levende skapning, huker det seg fast til en av offerets celler.

Tegning av virus som sprøyter inn oppskrift på arvestoff i en celle

Så stikker viruset hull i cellen og sprøyter inn oppskriften på sitt eget arvestoff.

Tegning av virus som er grønt og rosa og har et sint uttrykk

Snart er cellen forvandlet til en virusfabrikk.

Tegning av virus som spruter ut flere små virus

Når cellen er stappfull, sprekker den. Masse nye virus står klare til å kapre flere celler. Det fins millioner av ulike arter virus. Noen kan gjøre oss syke. Forkjølelse, vannkopper og omgangssyke skyldes virus. Når forsvaret i kroppen skjønner hva som skjer, setter det i gang et knusende motangrep. Illustrasjon: Melkeveien designkontor

LIVET PÅ JORDA BAKTERIER OG VIRUS MAT OG HELSE MENNESKEKROPPEN MEDISIN OG SYKDOM

Meldinger ved utskriftstidspunkt 8. april 2025, kl. 00.41 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.

